

Naḡuume

Ná-Sευει

Wooi lɔɔzeigi

Naḡuume ná-sευει ḡa Ninive wolo vai wosu ma yeelugɔ, Asiili nuiti ta-masadai ma laa wolai, nii Izelayele ḡeni duɔlai ti ya. E zευeni Tεbese zo siegi laawu Asiili nuiti be kona undɔzita puulɔzita maazu savagɔ (663) ma, aisa Yesu va zɔlɔɔ eteai zu, ta Ninive wolo ziegi laawu Babilɔne nuiti be kona undɔzita puugɔ maazu felegɔ (612) ma, aisa Yesu va zɔlɔɔ eteai zu.

Faa wola zeizu savagɔ ḡa è niima zευει zu: Faa mɔungi ḡa faiti pe dεεzu é ti zu ḡε kala, ta é GALA ná-zobogi ε, é masadai ḡεεzu la kpetεaniiti kpein unda, ta é eteai lukpɔḡaalevezu la (1:2-8). Fai vesiei ḡa zobogi naa ḡula velei lεεzu kelema naama ziegi zu ḡundigilai zie velei zu, Naḡuume ná-foloi zu, Ninive taa wolai naa ḡologolo fai zu, nii é ḡulani naa zu, naa ḡeni ga Žuda nuiti fie fai (1:9-2:3). Fai savasiei ḡa Ninive zuḡologolo pelei lεεzu, ta zobogi nu a pokɔḡɔ ma (2:4-3:19).

GALA ná-keelai ná-keela wooi la ḡeni nɔ ga, é Ninive ḡologolo fai nɔ laazeeli. Kele Naḡuume ḡa náve ḡologolo fai lεεzu ga, keεve ga GALA ná-tukpɔḡaaleveai. Taa wolai, wasogi ta nu vaai ta kologologi su, Ninive ḡa ga nubusei ná-zobogi, kpetεai faiti maazu, nii GALA ge la vaani bu. Naḡuume ná-sευει ḡa lεεzu ga adeye, é vile niizu vaiti ba, ga naama zobogi ma zii pe deveve ga gaavala ba.

Tukpɔ vai Ninive laai laalɔfɔma

¹ Keela wooi ɔa ga nii, ɛ wosu Ninive * ma.
Naŋuume Elekɔse nui nά-kulakεεma zεvei.

² Gɔɔɔɔ GALAGI ɔa ga GALAGI nii toloai ta po-
tokula nui.
Toɔa nɔnɔi vɔtokulazu, nά-ziiɔaawanai maayikiue
gola,
toɔa da nɔnɔi vɔtokula sakpeɔɔɔiti ma,
toɔa da nά-ziiɔaawanai zei yiima sili nuiti
daalɔfɔma.

³ Gɔɔɔɔ GALAGI yii la da ga ɔula fala,
nά-zobogi zuwɔɔɔve,
keε ɛ la da ga faa ɲu ɔe nui zalalalai ye ga.
Fiile wolai ɔa da lokoleve, siegi zu ɛ levesu da.
Tonabiingiti ka ti ga kɔɔɔa vufiligiti.

⁴ Toɔa da zeli lo kpoloɔei ma, ɛ fɔ su,
toɔa da zie wolaiti pe fɔ su.
Basan ta Kaalemele lufaiti ti bɔikpɔi,
Liβan lufa vuaiti ti voolo. †
⁵ Siegi zu ɛ wuzegɔezu la, gizeiti ta da βali,
gize goiti ti da ɲiikpi,
eteai zasu ɔa da βali gaazu,
eteai ɛ βɔ gaa anii pe ba.

⁶ Be ɔa a zoo ɛ lo tuɔɔ nά-ziiɔaawanai zu?
Be ɔa a ye loni tuɔɔ, zii a ɔulana?
Nά-ziiɔulagi ɔa da ɔe eɔe abui tevegai,
anεε kɔtu wolaiti ta da vuka tuɔɔ.

⁷ Gɔɔɔɔ GALAGI vage,

* **1:1** Ninive ɔeni ga Asilli yooi ma masa taa wolai. † **1:4** Basan,
ta gulu βeleiti ti Kaalemele gize ma, ɛ veε Liβan ɔizeiti ba, minati ka
aniiti ti βena wola βete nά, naama yooi yoɔɔzuve.

toɔa ga nu laaɔfuzu kidaavili foloi.

Toɔa da ɔaa naati maazu, zɔiti ti laaɔfuzu pɔ be.

⁸ Toɔa Ninive ɔfologolo metu ga zievegi é vuuzu ya, é sili nuiti daavili kpidii zu.

Nii ɔa wosu Zuda ma

⁹ Leeni ɔa wo ɔsisiɛzu su ɔooɔɔ GALAGI laalɔɔma? Toɔa é faa zugologologi ɔɛai metu, kidaaviligi vaala la ɔɛa fele!

¹⁰ Ti ɔɛɛɛ eɔɛ kpɔvɔi zu ɔaingiti ti velevelegai ɔooɔ ma, ti dɔɔi ɔɔlezu eyɛsu é ti zo. Ta ɔala metu eɔɛ tufa vɔɔi.

Nii ɔa wosu Ninive ma

¹¹ E vɔ be ɔa nu zeeɛai ná, nii é ɔɛni ɔsisiɛzu faa ɔɔi zu ɔooɔɔ GALAGI laalɔɔma, é da nu naka ɔsisiɛi wo.

Nii ɔa wosu Zuda ma

¹² ɔooɔɔ GALAGI wooi ɔaa: «Aɛɛ ni wo zili nuiti mɔinve, ti zuɔa, ta ɔɛɛɛ, gila kpalaa ge la yeɔa ná. Aɛɛ ni gè wo unfeni, gè la mɔ naa taɔili kea pe.

¹³ Nà wo viesu niina, gè wo ɔula wo zili nuiti ta-luɔlai zu, gè wa-yɔɔɔɔiti galeɔale, ti vie wo ma.»

Nii ɔa wosu Ninive masagi ma

¹⁴ Weɛɛ nii ɔa ɔooɔɔ GALAGI deveai è laalɔɔma: «È la è-mavofoda zɔɔɔga, è-laaseigi va veɛ ti va, nà da-ɔooɔɔ ganigiti ti ga gului ɔa kɔlu ɔaawuungaiti kula da-ɔalagi ná-peɛi wu,

gè ti ɔoloɔolo.
 Nà ɔa-ɔabayegɛi ɔete,
 mazɔɔ nùn gaazu, wo la mɔ ga ani nɔpe.»

2

Nii ɔa wosu Zuda ma

¹ A wɛɛ keelai va, é gizeiti ma,
 é ɔa va ga woo niine vaɔi,
 é ziilei fai laazeelizu. *
 Zuda nuiti, à GALA fai ma vɛtiiti kevele ɔete,
 wo wa-minazefegiti daazeeli GALA be!
 Mazɔɔ nu pakai la mɔ ziaa wo zaama pe,
 é ɔoloɔologa metu.

Ninive wolo vai ma ɔulakɛmai

² E ɔoloɔolo nui ɔana va è laalɔɔma.
 Da-ada ɔiingiti make!
 ɔaaba, è wɛɛ peleiti ma,
 zaamaɔili, è ɔaaba ga zɛɛi pe!
³ Mazɔɔ ɔoɔɔ GALAGI ɔa Zakɔɔe mavofodaiti ta-
 lebiyai veezu ti ya volu,
 é Izelayele ná-bɔɔɔlai ve zea volu.
 Toosu nuiti ti ti ɔaavalani ba,
 ti ta-leezen belei ɔoloɔolo.

⁴ Ani ɔoigi ɔa siaai kɔɔɔ nuiti ta-ɔoɔɔ zepɛgiti ma,
 ta-zalavusuiti maɔilive ga sege ɔoigiti.
 Siegi zu ti ɔevele ɔeteai la kɔɔɔ vai ma,
 kɔɔɔ wotoloiti kpɔive egɛ abui,
 kpɛɛinti ti ɔa ɔali.

⁵ Kɔɔɔ wotoloiti ti ɔa ɔize taazuve ga ziiɔaawanai,
 ti ɔa ɔize adaveti,

* **2:1** Wɛɛ ve: Eza 52:7.

da ti ga no ga somogiti ti gaazogai,
ti da bize mini-o-mini egε mainmain.

⁶ Ninive masagi ga ná-kooɣfulubaiti tolistu,
kele ta ziezū, ti zu da bali.

Ti zo nuiti ta bizezu ga lia sigigi vo be,
boɣo maalobosuε beεve miná.

⁷ Zie wolai luɣozosuε laave vieni,
masa pelei woloni!

⁸ Ti anzanu masagi maɔnakai vilega, ti lia la,
ná-botiɣe anzanuiti ta kpalagi wosu egε poopogiti,
ta-yiiboloi zu, ta ɣekegiti sulogazu.

⁹ Ninive ɣeni ga zie make digi wolai,
kele ziei pe ge vua ya, é gula su.

«À lo, wa ve! A lo, wa ve!» Kpeeɣi ɣana é loozu,
kele pela nui tanope ge la ɣaleni ma.

¹⁰ A ná-waliiti zεve, à ná-zanugiti zεve!

Taai ná-naavoloi la bega pe,
ani vagai letele ka é vuuni ná.

¹¹ Tooma vai, ɣama vuu vai, ta nu vaa vai!

Nuiti ipoteveε ti-yiimave,
ti-ɣiibiiti su da bali,
ti lotozulevea, ti-ɣaazuεti maavala.

Fanimai woga ga zalai

¹² Leeni ɣa keai ga zalai ná-zεɣei?

Uε zala yivoiti ti ɣeni ɣonogi zolozu ná,
nu nape ge la ɣeni ti bolozu ná,
zala zinei a la liina ti-ɣono gaiziezuve.

¹³ Zala zinei ɣeni suai zosu ma yivoiti be,
é da tanigaa ɣodaave zala zaaiti be,
é ná-zεɣei laave su ga daamianigi,
é sulaave ga suaiti, é ti valivaliai ga.

14 Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliǵii wooi ǵaa:
 «Wεε, nà ǵa gè è laalǵóma,
 nà da-ǵóǵó wotoloiti kεεzu ga zuvui,
 da-zala yivoiti kpein ta za kóomave.
 Toomai è kεεzu eteai zu, nà ǵa gè naa besu,
 nu la mǵ da-ǵeelaiti goomeniga.»

3

Maanǵóǵi ǵa nama vuu laai ve

1 Maanǵóǵi ǵa nama vuu laai ve,
 nii é masadaí ǵεεzu yaavai maazu,
 é ná-kpetei wosu ga toomai,
 yeenǵε toǵa toomai ǵεεzu!

2 Kpakǵi lugi ǵa é menisu ná,
 wotoloiti kǵǵ lugi ta sooiti tugi,
 kǵǵ wotoloiti tugi ná.

3 Soo bize nuiti ti da kǵǵi loo,
 boǵa zǵkpǵiti ti da niikpi,
 mεεinti ti da mainmain zaǵa.
 Nu maawanai laawǵǵǵa,
 nu voomai ǵε adave pe nǵ,
 nu la zooga gaalusu,
 nu da zie poomaiti ma nǵ ǵǵ!

4 Naa pe ge ǵεeni tǵzei kologolo anzanui ná-
 kologologi va,
 ná-pagi lǵǵ ǵulaai, gola zoogai sale vai la.
 E ǵeni nubuseiti ta zii ǵiligiti maamiizu,
 ga ná-kologologiti ta ná-sale vaiti maavele.

5 Góogó GALAGI Fai-Pε-Maliǵii wooi ǵaa:
 «Wεε, nà ǵa gè è laalǵóma,
 nà da-lookǵbai ǵulazu è ǵǵba, gè peε è ǵaazu,
 gè è-maanakai le ga zii ǵiligiti,

zɔɔma masa zooiti ti baafula è ma.

⁶ Nà kava luulai vilisu è ma,
gè unfegi yei ga de,
gè è ge ga peɛ ganii.

⁷ Nu nɔpe a è gaana, toga vela è va,
é ge ma: «Ninive gologologa.
Be ga a maawɔingfa?»
Mini ga nà gaanɛɛɛɛ nua zɔɔɔ ná è ve?»

⁸ E vizɔ ka bogai Teɛɛɛɛ * va baa,
taa wolai é geni uuuni zie wolai Nile ma bekegiti
zɔɔɔzuvɛ,
ziei gakuni ma, zie wolai da make,
naa ge ma ga sigigi?

⁹ Etiyopi ta Ezipete, naati ka zeelaani ti ma,
ta-zobogi volu la geni gɔlaa.
Pute nuiti ta Libi nuiti, ta naati ka ti yeezoni.

¹⁰ Anɛɛ naa ve, to balaagi liini duɔlai zu,
ungo, ti soni ga duɔi, ti lii la,
ná-doungoiti balaa, ti ti vaani taazuvɛ ná pe.
Nuiti ti zeizumaanɛɛɛɛni, ti naati segeni ga kpaku-
toomai,

ná-kundiɔi wolaiti kpein, ti yɔɔɔɔi loni ti va.

¹¹ Da balaagi, da-labai ga è zo egɛ dɔɔi, da lɔɔɔɔ.
Da balaagi, da lɔɔɔɔzuvɛ gaizie,
è va gɔla è zili nuiti zea.

Ninive ná-zobotalai é va bɔɔɔ gɔla

¹² E-voluzeizuvɛti pe ti gea ga koolegɔole gului, nii
ma waai ga yɔɔɔyɔɔɔɔ.
Nu a ma wului niikpina nɔ feya,

* **3:8** Teɛɛɛɛ geni ga Ezipete masa taa wolai, nii Asiili masagi
Asuuleɛanipale kologoloni.

ti ou ya naama nui laave, zai é wainni é mi.

¹³ Da-zalavusuiti pete,
anzanuiti no gana ti é ya,
da-yooi laaveti daalaoga gola è zili nuiti tugó,
abui ta-zogogiti gala.

¹⁴ Ziei zağa bógó ve, tózei da ga va zeizu kee su,
ta bó è maalobo fai va.
Pene volóiti kpete, è biliki lofazuveti to!

¹⁵ Kee da zaazu, è gála abui zu,
ba è za kózi zu.
Da gologolo ege daaiti, niiti koto zivoiti ti ti miai.

Ninive zuwoga

Da-nubuseiti ti buunni va ege koto zivoiti,
ti buunni va ege koto kpulugiti.

¹⁶ Da-yaagóiti ti moinni, ti leve geezuvè zomidegaiti
ba.

Ege koto zivoiti ti anii pe miizu, ti gove.

¹⁷ E maazuvete nuiti ta ge ege kotogiti,
da-wotige nuiti ti ge ege koto kpulugiti,
ti vuuzu gulu velevele koiti ga, kóle ziegi zu.
Foloi a gulana, ti zege ná, nu la mō ti gaa.
Nu la mō kwee, ve ti liai ná.

¹⁸ Asiili masagi, da-gundigiti ti nia,
ti la wuunga eyesu gó.

Da-góogulubaiti ti la mō niikpisu negelēin!
Da-nubuseiti ti vazaga gizeiti ma,
nu nape ge la ti gaalezu ba.

¹⁹ Da-nimizai zo kelegele kili ge la ná!
Palai loa è va, nii é la valoa pe!
Fai nii seidai è ma, zóiti pe ti menisu,
ta yealofazu no è ma.

Be ga è-zo noi ta la zeelini ma, è geni keezu yeenape?

GALA Sɛvɛi
Portions of the Holy Bible in the Toma language of
Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la
Guinée Toma

copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf